

Ova neslužbena prečišćena verzija sadrži tekst Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 100/11) i tekst Odluke o izmjenama i dopunama odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja koja je stupila na snagu 8.3.2019. godine koja će biti objavljena u „Službenom glasniku BiH“. Neslužbena prečišćena verzija se koristi samo za internu upotrebu i na istu se ne može pozivati prilikom službene upotrebe.

**ODLUKU O NORMAMA KOJIMA SE ODREĐUJU MINIMALNI STANDARDI U
PODRUČJU VISOKOG OBRAZOVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI**

**(„Službeni glasnik BiH“ broj 100/11 i Odluka usvojena na sjednici Upravnog odbora
Agencije održanoj 8.3.2019. godine– neslužbena prečišćena verzija)**

I

**Ovom Odlukom utvrđuju se minimalni standardi u području visokog obrazovanja u
Bosni i Hercegovini.**

II

**Minimalni standardi koji se utvrđuju ovom Odlukom zasnivaju se na Standardima i
smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG
2015).**

III

**Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u „Službenom glasniku
BiH“.**

**Broj:
Banja Luka, 08.03.2019.**

**D I R E K T O R
Prof. dr. Enver Halilović**

1. Minimalni standardi za unutrašnje osiguranje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa

Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova

1. Politika osiguranja kvaliteta

- 1) visokoškolska ustanova definiše svoju viziju i misiju kojima djelotvorno vodi svoje aktivnosti. Vizija i misija su izrađene i revidirane u konsultacijama sa relevantnim zainteresovanim stranama i javno su dostupne,**
- 2) visokoškolska ustanova ima djelotvoran sistem i procedure za provođenje, praćenje i dalji razvoj svoje strategije i akcionih planova. Visokoškolska ustanova izrađuje i redovno revidira svoju strategiju, u konsultacijama sa svim relevantnim zainteresovanim stranama. Strategija se formalno usvaja i javno je dostupna. Ona se odnosi na nastavni proces, istraživački rad/razvoj umjetnosti i doprinos razvoju društva, uključujući konkretne i ostvarive strateške ciljeve i aktivnosti visokoškolske ustanove,**
- 3) visokoškolska ustanova ima formalno definisanu i javno dostupnu politiku i procedure za unutrašnje osiguranje kvaliteta, koje obuhvataju i jasne odgovornosti. Te procedure su u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove,**
- 4) unutrašnje osiguranje kvaliteta koristi mišljenja unutrašnjih i vanjskih zainteresovanih strana, te podatke iz informacionih i sistema za praćenje i evaluacije,**
- 5) sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta je usmjeren ka stalnom unapređenju visokoškolske ustanove i pruža podršku poboljšanju nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosu razvoju društva i upravljačkim i administrativnim procesima,**
- 6) visokoškolska ustanova ima strategiju za međunarodne aspekte rada koja je usklađena sa strategijom ustanove i u kojoj je dat pregled njenih međunarodnih aktivnosti kao što su međunarodni projekti, bilateralni sporazumi, zajednički programi, itd.**

2. Izrada i odobravanje programa

- 1) visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa koje su u skladu sa strategijom visokoškolske ustanove,**
- 2) visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure kojima osigurava da su planirani ishodi učenja i korištenje sistema kredita izraženih kroz ECTS bodove u skladu sa važećim kvalifikacionim okvirom, da se primjenjuju na sve studijske programe, te da su predviđene prilike za sticanja znanja i vještina van ustanove.**

3. Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta

- 1) visokoškolska ustanova primjenjuje procedure kojima se garantuje pravičan, transparentan i dosljedan način ocjenjivanja studenata i kojima se predviđa mogućnost žalbi studenata. Procedure su formalizovane i javno su dostupne,**
- 2) visokoškolska ustanova podstiče aktivan angažman studenata u procesima upravljanja,**
- 3) visokoškolska ustanova podstiče i osigurava međunarodnu mobilnost studenata i zaposlenih, te rukovodi sistemom za širenje njihovih iskustava i primjera dobre prakse.**

4. Opis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

- 1) visokoškolska ustanova osigurava adekvatne uslove i pruža podršku akademskom napredovanju studenata, osiguravajući jednake mogućnosti,**
- 2) visokoškolska ustanova ima uspostavljen sistem za priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju kvalifikacija, te prethodnog učenja,**
- 3) visokoškolska ustanova pravovremeno studentima obezbeđuje potvrdu/uvjerenje o diplomiranju, uključujući dodatak diplomi.**

5. Nastavno osoblje

- 1) visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj akademskog osoblja,**
- 2) visokoškolska ustanova priprema plan zapošljavanja i planiranje razvoja karijere, u skladu sa analizom koja se redovno provodi,**
- 3) visokoškolska ustanova primjenjuje pravične i transparentne procese i procedure kod zapošljavanja i unapređenja zaposlenih. Procedure su utvrđene unaprijed, javno su dostupne i usklađene su sa važećim zakonskim propisima. Članovi u sastavu komisije za izbor u zvanje akademskog osoblja su kompetentni u datoj naučnoj/umjetničkoj oblasti (poljima i granama) u kojoj kandidat traži izbor u zvanje,**
- 4) visokoškolska ustanova pruža prilike za profesionalni razvoj svih svojih zaposlenih, te ih podstiče da te prilike iskoriste,**
- 5) visokoškolska ustanova akademskom osoblju pruža adekvatne uslove za aktivan angažman u oblasti istraživačkog rada.**

6. Resursi za učenje i podrška studentima

- 1) visokoškolska ustanova ima dovoljno resursa (učionice, laboratorije i laboratorijska oprema, računari, pojedinačni i grupni prostori za učenje, itd.) i uslova za kompletno osoblje i sve studente,**
- 2) visokoškolska ustanova ima biblioteku opremljenu adekvatnim brojem bibliotečkih resursa u štampanom i elektronskom obliku i odgovarajući prostor i opremu za korišćenje bibliotečkih usluga i za akademsko osoblje i za studente,**
- 3) visokoškolska ustanova sistematski i djelotvorno planira, koristi i provjerava svoje resurse, u skladu sa strateškim planom,**
- 4) visokoškolska ustanova zapošljava dovoljan broj administrativnog i pomoćnog osoblja**
- 5) visokoškolska ustanova ima adekvatne procedure i resurse za provođenje svoje strategije za međunarodne aspekte rada.**

7. Upravljanje informacijama

- 1) visokoškolska ustanova koristi informacione sisteme u cilju prikupljanja, analiziranja i korištenja informacija radi djelotvornosti i unapređenja nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosa razvoju društva, upravljačkih i administrativnih djelatnosti,**
- 2) visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija, omjeru studenata i nastavnog osoblja, itd,**
- 3) visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o radu, starosnoj strukturi i kvalifikacijama akademskog osoblja, uključujući omjer vlastitog i**

gostujućeg osoblja.

8. Informisanje javnosti

- 1) visokoškolska ustanova na svojoj internetskoj stranici objavljuje relevantne informacije o svojim aktivnostima, uključujući informacije o studijskim programima i zvanjima koje nudi, a koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne. Informacije se objavljuju na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku,
- 2) visokoškolska ustanova na svojoj internetskoj stranici pruža informacije o djelatnostima u oblasti istraživačkog rada i informacije o radu svog akademskog osoblja (publikacije, projekti, konferencije, itd),
- 3) visokoškolska ustanova osigurava sistematsku komunikaciju sa vanjskim zainteresovanim stranama.

9. Kontinuirano praćenje i periodična revizija programa

- 1) visokoškolska ustanova redovno prati i dalje razvija svoje studijske programe, uz angažman zainteresovanih strana,
- 2) visokoškolska ustanova ima definisane i usvojene procedure za redovno praćenje realizacije studijskih programa,
- 3) visokoškolska ustanova analizira na koji način su procedure prikupljanja informacija i preduzetih aktivnosti uticale na unapređenje studijskog programa.

10. Periodično vanjsko osiguranje kvaliteta

Visokoškolske ustanove trebaju periodično prolaziti postupak vanjskog osiguranja kvaliteta.

2.1. Kriteriji za akreditaciju studijskih programa prvog i drugog ciklusa

1. Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa

- 1.1. Visokoškolska ustanova ima usvojenu i javno dostupnu politiku unutrašnjeg osiguranja kvaliteta studijskih programa kao dio njenog strateškog upravljanja.
- 1.2. Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa je usmjerena na promociju: istraživačkog rada, učenja i poučavanja, mobilnosti i internacionalizacije na studijski programima, kao i sprečavanju plagijata radova nastavnika i završnih radova studenata na svim ciklusima studija.
- 1.3. Politika podržava razvoj kulture kvalitete u kojoj svi unutarnji sudionici doprinose kvaliteti studijskih programa, te definira način uključivanja vanjske sudionika u tome.

2. Kreiranje i usvajanje studijskih programa

- 2.1. Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa koji uključuju studente i sve zainteresirane strane.
- 2.2. Studijski programi su usklađeni sa naučnim i obrazovnim standardima i dostignućima određene naučne/umjetničke oblasti, zahtjevima srodnih naučnih oblasti u cilju sticanja multidisciplinarnih znanja, zahtjevima tržišta rada i međunarodnih reformskih procesa.
- 2.3. Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su jasno definirani i podudarni sa

sadržajem studijskih programa i nivoom ciklusa studija i u skladu su sa strategijom ustanove. Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su uporedivi sa istim i/ili sličnim programima na visokoškolskim ustanovama u BiH i inostranstvu.

2.4. Ishodi učenja su utvrđeni i navedeni na svakom nivou studijskog programa, te su povezani sa standardima kvalifikacija, Kvalifikacijskim okvirom u BiH i Okvirom kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja (FQ-EHEA).

2.5. Nastavni plan i program sadrži minimalno: pregled obaveznih i izbornih predmeta, okvirni sadržaj nastavne materije za svaki od predmeta (podijeljeno prema broju sedmica/nastavnih jedinica u sklopu jednog semestra), opterećenje studenta po predmetu, bodovnu vrijednost svakog predmeta iskazanu u skladu sa ECTS-om, načine provjere i vrednovanja kontinuiranog sticanja znanja studenta, bodovnu ECTS vrijednost završnog rada na I i II ciklusa studija, ovisno o statusu ustanove, metode osiguranja kvaliteta, listu obavezne i dopunske literature za svaki pojedini predmet, obaveznu i specifičnu opremu za izvođenje programa/predmeta prema zahtjevima naučne/umjetničke oblasti.

2.6. Visokoškolska ustanova osigurava: interdisciplinarnost/multidisciplinarnost plana i programa, internacionalizaciju nastavnog plana i programa, interakciju sa profesionalnom praksom, realizaciju praktične nastave i aktivno učešću studenata u naučnom/umjetničkom istraživanju u okviru studijskog programa.

3. Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta

3.1. Akademsko osoblje koje izvodi nastavu je prethodno pripremljeno i motivirano za tu aktivnost, te u pripremi za tu aktivnost uzima u obzir rezultate anketa evaluacije kvaliteta učenja i poučavanja od strane studenata.

3.2. Akademsko osoblje motivira i uključuje studente na preuzimanje aktivne uloge u istraživačko, naučno-istaživačkom i nastavno-obrazovnom procesu uz odgovarajuće usmjeravanje, konsultacije i podršku.

3.3. Studenti se ocjenjuju kroz javno dostupne procedure za pravedno, transparentno i dosljedno ocjenjivanje, kao i kroz različite oblike provjere znanja i vještina u skladu sa specifičnostima i postavljenim ciljevima studijskog programa.

3.4. Procedure ocjenjivanja regulišu: organizaciju testova i ispita, kriterije i metode ocjenjivanja od strane ispitivača i komisije, transparentnost ocjenjivanja i mogućnost žalbi studenata na ocjenjivanje.

3.5. Visokoškolska ustanova ima proceduru koja definira postupak izrade, strukturu i vrednovanje završnog rada studenata određenog ciklusa studija, kao i prava obaveze studenta i mentora i uslove za mentorstvo.

3.6. Predstavnici studenata su uključeni u rad tijela visokoškolske ustanove čija je nadležnost upravljanje i donošenje određenih odluka o studijskim programima.

3.7. Visokoškolska ustanova ima uspostavljen mehanizam i procedure za podršku studentima za savjetovanje o budućem razvoju karijere.

4. Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

4.1. Upis studenata na studijski program bilo kojeg ciklusa vrši se na osnovu zakonskih odrednica, jasnih i transparentnih kriterija koji uključuju provjere znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata i uspjeh u prethodnom školovanju, a u skladu sa analiziranim društvenim potrebama i obezbijedenim resursima za izvođenje programa. Konkurs za upis se javno objavljuje na web stranici ustanove i u medijima.

4.2. Procedure za priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studija i prethodnog učenja, a što podrazumjeva i priznavanje neformalnog i informalnog učenja su uspostavljene. Procedure za priznavanje su u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju.

4.3. Diplomiranim studentima se dodjeljuje dokument koji pojašnjava stečenu kvalifikaciju, uključujući ostvarene ishode učenja, te kontekst, razinu, sadržaj i status studija koji su pohađali i uspješno završili.

5. Ljudski potencijali

5.1. Broj i kompetentnog akademskog (nastavnici i saradnici) i neakademskog osoblja za kvalitetnu realizaciju studijskog programa je u skladu sa odgovarajućim aktom. nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje.

5.2. Visokoškolska ustanova ima definiranu politiku upravljanja ljudskim potencijalima sa jasnim i transparentnim kriterijima za zapošljavanje akademskog osoblja, zaduženjima, opterećenjem i odgovornostima, kriterijima za profesionalni razvoj, napredovanje i stručno usavršavanje akademskog osoblja i mehanizme za praćenje rada akademskog osoblja sa mjerama za unapređenje.

5.3. Akademsko osoblje je posvećeno istraživačkom, odnosno naučno-istraživačkom i umjetničkom radu, posebno kroz međunarodne naučno-istraživačke projekte, te zajedničke aktivnosti mentora i studenta na iznalažanju grantova ili stipendija.

5.4. Administrativnom i pomoćnom osoblju je omogućeno usavršavanje kroz učešće na obukama, posebno u vezi informatičkih sistema i sistema upravljanja

6. Resursi i finansiranje

6.1. Resursi za izvođenje studijskog programa koji u skladu sa Preporukama Agencije o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH i odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje su dostatni i dostupni studentima.

6.2. Obavezna i specifična potrebna opremu za izvođenje studijskog programa/predmeta prema zahtjevima naučne oblasti/uže naučne oblasti je dostupna. Visokoškolska ustanova, osigurava obaveznu i dopunsku literaturu za svaki pojedini predmet koja po sadržaju podržava realizaciju predmeta.

6.3. Visokoškolska ustanova čini dostupnim studentima i akademskom osoblju dovoljan broj kompjuterskih prostorija sa pristupom internetu i biblioteku s adekvatnom prostorijom za čitanje, pretraživačima i naučnim i drugim bazama

podataka.

6.4. Visokoškolska ustanova prati realizaciju plana ulaganja u fizičke resurse i opremu za naučno-istraživački rad i nastavno-obrazovnu djelatnost.

6.5. Visokoškolska ustanova osigurava kroz ugovorne odnose sa drugim VŠU i istraživačkim centrima mogućnost korištenja njihovih resursa.

7. Upravljanje informacijama o studijskim programima

7.1. Sistem redovitog prikupljanja i obrade informacija o svim aspektima studijskih programa (o stopi uspješnosti studenata, napuštanju studija, zadovoljstvu studenata, zapošljivosti svršenih studenata i slično) je uspostavljen i koristi se za unaprijeđenja kvaliteta studijskih programa.

7.2. Visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o broju i starosnoj strukturi akademskog osoblja, spolu, odnosu broja nastavnika i studenata, odnosu vlastitog i gostujućeg kadra, kao i podatke anketiranja osoblja od strane studenata.

8. Informiranje javnosti o studijskim programima

8.1. Visokoškolska ustanova objektivno i pravovremeno informiše javnost ažuriranim informacijama o svim aspektima odobrenih (licenciranih) i/ili akreditiranih studijskih programa koje nudi sa posebnim osvrtom na definirane ciljeve studijskih programa i ishode učenja. Podaci o akademskim karijerama zaposlenog i angažovanog osoblja su javno objavljeni. Minimum 50% od ukupnih informacija je na engleskom jeziku.

9. Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija studijskih programa

9.1. Procedure za periodičnu evaluaciju, unapređenje i prestrukturiranje postojećih studijskih programa su uspostavljene. Procedure uključuju mišljenja studenata i drugih unutrašnjih i vanjskih zainteresiranih strana.

9.2. Visokoškolska ustanova periodično evaluira nastavni plan i program, nastavni proces, stepen realizacije ishoda učenja i njihovu relevantnost za tržište rada putem anketiranja studenata, akademskog i administrativnog osoblja, te povratne informacije koristi za inoviranje i unapređenja istog.

9.3. Visokoškolska ustanova prati i evaluira realizaciju: akcionog plana internacionalizacije, benefite od potpisanih Ugovora o međunarodnoj saradnji, procenat stranih studenata i profesora; broj i napredak svojih studenata na stručnom usavršavanju u inostranstvu; upošljavanje diplomirani studenata i sl.

9.4. Kvalitet, savremenost i dostupnost resursa se evaluiraju putem anketiranja akademskog osoblja i studenata.

10. Mobilnost akademskog osoblja i studenata

10.1. Mobilnost akademskog osoblja i studenata na studijskom programu se promovira i unaprijeđuje putem zajedničkih prijava i učešća na projektima sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inozemstva.

10. 2. Mehanizmi za ostvarivanje bilateralne i multilateralne razmjene studenata sa inostranim visokoškolskim ustanovama kroz različite programe i mreže

studentske razmjene uz priznavanje vremena, ocjena i ECTS bodova ostvarenih tokom razmjene su uspostavljeni.

10.3. Visokoškolska ustanova kadrovski i finansijski osnažuje kapacitete službi za međunarodnu saradnju i dvosmjernu mobilnost akademskog osoblja i studenata. Ova služba prati i evaluira mobilnost, te Senatu dostavlja godišnji Izvještaj o mobilnosti akademskog osoblja i studenata sa prijedlogom mjera za unaprijeđenje.

2. Minimalni standardi za vanjsko osiguranje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa

Svrha i učesnici vanjskog osiguranja kvaliteta

Vanjsko osiguranje kvaliteta provodi se u svrhu akreditacije visokoškolskih ustanova, odnosno studijskih programa, te u svrhu njihovog unapređenja. Učesnici vanjskog osiguranja kvaliteta su:

- visokoškolska ustanova,
- nadležna obrazovna tijela,
- Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (u daljem tekstu: Agencija),
- Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (u daljem tekstu: Komisija).

Samoevaluacija i korištenje rezultata unutrašnjeg osiguranja kvaliteta

Visokoškolska ustanova treba periodično provoditi samoevaluaciju **na nivou visokoškolske ustanove i studijskih programa**. Za provođenje samoevaluacije visokoškolska ustanova treba imenovati tim u kojem su predstavnici svih njenih dijelova i grupa (akademsko i administrativno osoblje, studenti itd.). Polazna osnova za proces vanjskog osiguranja kvaliteta je Izvještaj o ispunjenosti standarda i kriterija za akreditaciju ili Samoevaluacijski izvještaj, koji bi trebalo usvojiti odgovarajuće tijelo visokoškolske ustanove. Izvještaj treba izraditi na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku, i ono u strukturi treba minimalno sadržavati sljedeća poglavlja:

1. Uvod

- 1.1. Historija i organizacija visokoškolske ustanove
- 1.2. Primjena Bolonjskog procesa na visokoškolskoj ustanovi
- 1.3. Istraživanje i naučno-istraživački i/ili umjetnički rad
- 1.4. Veze s okruženjem, privredom i socijalnim partnerima
- 1.5. Finansiranje visokoškolske ustanove
- 1.6. Statistički podaci

2. Provođenje samoevaluacije

- 2.1. Tim za samoevaluaciju
- 2.2. Postupak samoevaluacije

3. Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova i/ili studijskih programa

4. Zaključci uz prijedloge aktivnosti za unapređenje stanja

5. Prilozi

Metoda i područja vanjske provjere osiguranja kvaliteta

Vanjsko osiguranje kvaliteta visokoškolske ustanove je strukturirano prema modelu od 4 koraka koji uključuje:

- izvještaj koji izrađuje visokoškolska ustanova,
- posjetu Komisije visokoškolskoj ustanovi,
- objavljeni izvještaj o vanjskoj evaluaciji koje objavljuju nadležne obrazovne vlasti
- naknadne aktivnosti koje provodi visokoškolska ustanova prema preporukama Komisije iz izvještaja o vanjskoj evaluaciji.

Vanjsko osiguranje kvaliteta studijskih programa se sprovodi putem različitih mehanizama obezbjeđenja kvaliteta, kao što su recenzija, klasterska ili pojedinačna akreditacija studijskih programa. Akreditacija studijskih programa provodi se u sklopu institucionalne akreditacije i/ili pojedinačno između dva akreditacijska ciklusa. Struktura modela vanjskog osiguranja kvaliteta studijskih programa treba da uključuje:

- izvještaj o studijskom programu koji izrađuje visokoškolska ustanova,
- izvještaje stručnjaka o studijskom programu (jednu ili više recenzija ili drugog vida izvještaja stručnjaka iz uže naučne oblasti kojoj pripada studijski program),
- vanjsku evaluaciju studijskog programa, koja može da bude i sastavni dio posjete Komisije stručnjaka za visokoškolsku ustanovu ili više studijskih programa
- objavljene izvještaje o vanjskoj evaluaciji studijskog programa koji mogu biti dio izvještaja o vanjskoj evaluaciji visokoškolske ustanove koji objavljuju nadležne obrazovne vlasti
- naknadne aktivnosti koje provodi visokoškolska ustanova prema preporukama Komisije stručnjaka iz izvještaja o vanjskoj evaluaciji.

Vanjsko osiguranje kvaliteta treba dati jasan odgovor na dostignutost Standarda za unutrašnje osiguranje kvaliteta i ispunjenost kriterija za akreditaciju, uz primjenu ovih minimalnih standarda. Ono treba i provjeriti opisano stanje u Izvještaju visokoškolske ustanove s činjeničnim stanjem utvrđenim prilikom posjete Komisije visokoškolskoj ustanovi.

Organizacija procesa vanjskog osiguranja kvaliteta

Vanjsko osiguranje kvaliteta treba biti organizirano tako da se odluke o kvalitetu donose nezavisno od nadležnih obrazovnih vlasti, političkih struktura i visokoškolske ustanove koja je predmet vanjskog osiguranja kvaliteta, izbjegavajući bilo koji sukob interesa.

U tom smislu, svaki od učesnika treba imati jasno definiranu odgovornost propisanu odgovarajućim **zakonskim i podzakonskim aktima nadležnog obrazovnog tijela, usklađenim sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u BiH, koji propisuju:**

- način i rokove u kojima visokoškolska ustanova podnosi zahtjev za akreditaciju,
- potrebnu dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev,
- način i rokove za imenovanje komisije stručnjaka,
- rok za obavljanje ocjene i revizije kvaliteta rada visokoškolske ustanove **i ocjene kvaliteta studijskih programa**
- način na koji se **kompletan** izvještaj dostavlja Agenciji radi davanja preporuke iz člana 49. alineja 5. Okvirnog zakona (npr. rok za dostavljanje usklađen s odnosnim propisima o upravnom postupku i ostali parametri važni za pravnu sigurnost učesnika).

Komisija stručnjaka

Predloženi, odnosno imenovani stručnjaci u komisiji trebaju biti s liste stručnjaka utvrđene u skladu s Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Komisija treba imati minimalnu zastupljenost svake od četiri kategorije stručnjaka: predstavnika akademske zajednice, predstavnika privrede i prakse, međunarodnog stručnjaka i studenta. Komisija ima predsjednika koji se u pravilu bira iz reda predstavnika akademske zajednice u BiH.

Preporuka o načinu rada Komisije

Komisija u pravilu odluke donosi konsenzusom, s tim da, ukoliko se konsenzus ne postigne, svaki član komisije može izdvojiti svoje mišljenje. Komisija ispunjenost svakog kriterija za akreditaciju ocjenjuje opisno i to sljedećim ocjenama:

- potpuno ispunjen,
- znatno ispunjen,
- djelimično ispunjen i
- neispunjen.

Izvještaj Komisije

Izvještaj Komisije treba biti napisan jasno i razumljivo, na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku, a u strukturi minimalno treba sadržavati:

- uvodni dio sa osnovnim podacima o visokoškolskoj ustanovi i organizacijskim jedinicama, sastav Komisije, period ocjenjivanja i revizije,
- kratak pregled rada Komisije,
- analizu i mišljenje o primjeni standarda za unutrašnje osiguranje kvaliteta i opisnu ocjenu ispunjenosti za svaki od kriterija za akreditaciju,
- preporuke za unapređenje kvaliteta,
- mišljenje o ishodu akreditacije visokoškolske ustanove i studijskog programa i to:
  - a) akreditiranje visokoškolske ustanove ili studijskog programa, **na period od pet godina**, samo u slučaju kada su svi kriteriji ocijenjeni kao potpuno ili znatno ispunjeni,

- b) **upućivanje pisma očekivanja, na period od jedne do najduže dvije godine, u slučaju kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao u potpunosti ili znatno ispunjeno, a svi ostali kao djelimično ispunjeni te**
- c) donošenje rješenja o odbijanju akreditacije ako je najmanje jedan kriterij ocijenjen kao neispunjen ili kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao djelimično ispunjeno.

Izvještaj Komisije stručnjaka visokoškolska ustanova objavljuje na svojoj web stranici po okončanju postupka akreditacije, a objavljuju ga i Agencija na svojoj web stranici.

Preporuka o naknadnim aktivnostima

Visokoškolska ustanova po prijemu rješenja o akreditaciji izrađuje akcioni plan naknadnih aktivnosti s vremenskim okvirom i konkretnim nosiocima za realizaciju preporuka za poboljšanje unutrašnjeg kvaliteta iz izvještaja Komisije, te isti objavljuje na svojoj web stranici. Visokoškolska ustanova jednom godišnje sačinjava izvještaj o preduzetim aktivnostima na realizaciji akcionog plana, koji treba sadržavati preduzete aktivnosti, stepen realizacije, kao i naznaku eventualnih odstupanja od akcionog plana, te okolnosti zbog kojih je došlo do odstupanja. Izvještaj o preduzetim aktivnostima visokoškolska ustanova treba objaviti na svojoj web stranici.

Periodičnost vanjskog osiguranja kvaliteta

Vanjsko osiguranje kvaliteta visokoškolskih ustanova **i studijskih programa** treba se odvijati u određenom vremenskom intervalu u skladu s odgovarajućim propisima, budući da je osiguranje kvaliteta trajan proces. Naredni proces osiguranja kvaliteta treba uzimati u obzir napredak postignut od prethodnog procesa.